यस्मिन्सहस्रे तहताश्वं सहस्रम् · तद्वाभिजिद्दक्षिणेति विकल्पः । सं° शतमश्वा अधिका यस्मिन्गवां सहस्रे तहताश्वम् । सहस्रꣳ सर्ववेदसं विश्वजितः ॥९॥ सहस्रसर्ववेदसयोर्विश्वजिति विकल्पः । सर्ववेदसपक्षे इदमुच्यते ·

ज्येष्ठं पुत्रमपभज्य भूमिशूद्रवर्जं योगाविशेषात्सर्वेषाम् ॥१०॥ ज्येष्ठपुत्रस्य विभागं दत्त्वा भूर्जं ददाति · कुत एतत् सर्वमनुष्याणां हि भूम्या योगोऽविशिष्टः धारणचङ्क्रमणद्वारेण शूद्रस्य च शुश्रूषोपनततेति[1] । सं° भूमेस्तावद्धारणशयनासनचङ्क्रमणादिसम्बन्धः[2] सर्वेषामविशिष्टः · यः शूद्रो धर्मार्थं सेवां कुरुते स सर्वेषामविशिष्ट एव । शूद्रदानं वा दर्शनाविरोधाभ्याम् ॥११॥ वाशब्दः पक्षव्यावृत्तौ · शूद्रस्य दानं च भवति · दृश्यते हि शूद्रस्य दानम् पुरुषमेधे (१३. ६. २. १८) सपुरुषं प्राची दिग्घोतुरिति · न च[3] विरोधो गर्भदासस्य · तस्माच्छूद्रो दीयतऽएव · अनेन च न्यायेन भूमेरप्येकदेशदाने नैव विरोधः क्वचिच्च दृश्यते (१३. ७. १. १३) सभूमि सपुरुषमिति । सं° वावधारणे · भृत्यास्वीकृतस्य शूद्रस्य दानं भवति । द्रव्याभावात्तदन्तः ॥१२॥ दक्षिणादानान्तो विश्वजिद्भवति · कुत एतत् द्रव्यात् सर्वस्वदाने सति द्रव्यमेव नास्तीति तदन्तो विश्वजित् ।

समाप्तिर्वा चोदितावभृथश्रुतेः ॥१३॥ वाशब्दः पक्षव्यावृत्तौ · समाप्येत वा विश्वजित् · चोदितो ह्यसौ विश्वजिता यजेतेत्यपवर्गपर्यन्त आख्यातार्थः · अपि चावभृथश्रुतिर्भवति अवभृथादुदेत्य वत्सहविं परिदधातीति[4] वत्सहविपरिधानविधिपरे वाक्ये अवभृथं दर्शयति । दीक्षासु चापदेशात् ॥१४॥ दीक्षासु च क्रत्वभिनिर्वृत्त्यर्थं द्रव्यमपदिष्टम्[5] अतस्तद्व्यतिरिक्तं सर्वस्वमिति । सं° दीक्षास्वेव क्रत्वर्थस्य द्रव्यस्य अन्यस्मै अपदेशात् । न समत्वात् ॥१५॥ नैतदेवं युक्तम् विश्वजित्समाप्येतेति · समं ह्येतदुभयम् विश्वजिता यजेतेति समाप्तिश्चोदिता सर्वस्वं च ददातीति च सर्वस्वदानम् अतो विरोधाद्विकल्प एव युक्तरूपः । एवं स्थितऽआधीतेन व्याख्यायते · सममेतदिति चेत् नैतत्समम् विश्वजिता यजेतेति पूर्वचोदना प्रधानचोदना च सर्वस्वं ददातीति गुणचोदना

---

१) ? °तवेति K. २) °स्तावदुद्धारण° Ss. ३) ? न चन K. ४) See Lâṭyây. ८. २. १. ५) See ७. २. ७.